

VARGA JÁNOS

Rendészeti mestervezetők képzése komplex törzsvezetési gyakorlaton

A jogi és igazgatási képzési terület rendészeti vezető mesterképzési szakon folyó képzés rövid múltra tekint vissza. A Nemzeti Közszerológáti Egyetem Rendészettudományi Karán tanuló hallgatók elvileg a rendvédelmi szervek egészét reprezentálják, s habár a negyedik félévben az állományviszonynak megfelelő speciális képzés zajlik, a megszerezhető szakképzettség: okleveles rendészeti vezető.

A „képzés célja olyan rendészeti szakemberek képzése, akik a tanulmányaik során elsajátított szakmai ismereteik birtokában képesek közép- és felsővezetői munkakörök ellátására az igazságügyi, az önkormányzati és pénzügyi ágazat, a büntetés-végrehajtás, a rendőrség, a katasztrófavédelem, valamint a vám- és pénzügyőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok és a civil biztonság területén. A végzettek alkalmasak a rendészeti vezetői feladatok hatékony megoldására nemzetközi együttműködési keretben is, továbbá tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására.”¹

A szakon szerzhető ismeretek a vezetési és szervezélelméleti, pszichológiai és pedagógiai, gazdálkodási és logisztikai, humánerőforrás-gazdálkodási, minőségbiztosítási általános szaktudás mellett magukban foglalják a biztonságpolitika, a rendészeti igazgatás, a nemzetbiztonság, a rendészeti technikák szakterületét is. A hallgatók elsajátítják a hatékony munkavégzéshez szükséges jogi ismereteket, különös tekintettel a munka-, a közigazgatási és a pénzügyi jog területére, amelyet a rendészeti szervek nemzetközi együttműködésére vonatkozó jogi ismeretek egészítenek ki.²

A szakon 2011-ben végrehajtott bevéleásvizsgálat eredményeiből azt a következtetést is levontuk, hogy erősíteni kell a gyakorlati képzést, a vezetői kompetenciák fejlesztését. Elsősorban a problémamegoldó gondolkodás, az együttműködési készség, valamint a krízishelyzetekben való hatékony tevékenység fejlesztését tekintettük olyan alaplak, amelyre az operatív célok ráépíthetők.

¹ A mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményei. 219. o.

http://www.kormany.hu/download/d/57/c0000/Mesterk%C3%A9pz%C3%A9si_szakok_2013-01-24.pdf

² <http://rtk.uni-nke.hu/index.php/hu/mesterkepzes>

A bevélasvizsgalat tapasztalatait a képzés egészében hasznosítottuk. Egyik fontos reakciónk volt, hogy 2012 áprilisában a mesterképzésben is alkalmaztuk a komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlatok módszertanát. Ehhez a válságkezelési gyakorlat tantárgy keretei nyújtottak lehetőséget.

A gyakorlat levezetésének célja

A képzési módszertan által is kínált cél a rendészeti mestervezetői felkészítés elméleti tananyagának gyakorlatban való alkalmazása, a vezetői kompetenciák fejlesztése, a rendészeti vezetést támogató korszerű informatikai rendszerek alkalmazásának gyakorlása. Ám a gyakorlat levezetésének céljait kitűzve olyan megfontolásokat is érvényesítettünk, amelyek túlmutatnak a rendészettudományi kar egy szakán megvalósuló egyszeri képzési tevékenységen.

A főiskolai létből az egyetemé váló átalakulás folyamatában fontosnak éreztük, hogy a Nemzeti Közsolgálati Egyetem különböző karokon és szakokon tanuló hallgatói szerezzenek jártasságot a komplex szakmai problémák integrált operatív törzsekben történő megoldásában, gyakorolják a vezetési funkciókat és a törzsmunkát.

A gyakorlatot hozzájárulásnak tekintettük a közsolgálat különböző alrendszereinek harmonizálásához és az egységes közsolgálati szemlélet erősítéséhez.

Az elmélet és a gyakorlat összhangjára törekedve elhatároztuk az egyetemi képzés és a rendészeti szervek időszerű feladatai és tevékenysége közötti kapcsolat erősítését, a képzésben új módszerek alkalmazását. A tapasztalatok kölcsönös hasznosítását, a jóváhagyott tervek, a működő rendszerek és eljárások közös továbbfejlesztését.

Nevelési célul a hallgatók személyiségének sokoldalú fejlesztését tűztük ki a rendészeti vezetői munkakörökre jellemző, valóságot megközelítő helyzetekben.

A mesterképzés egészét sem tévesztettük szem elől. Lehetőséget láttunk az elméleti tananyagok gyakorlati kontrolljára, a gyakorlati tapasztalatok elméletbe történő beépítésére, új eljárások, módszerek kipróbálására, a gyakorlatias oktatás munkamódszereinek korszerűsítésére, a legjobb európai uniós és hazai gyakorlati módszerek adaptálására az egyetemi szintű képzésben.

A hallgatók teljesítménye alapján újabb visszajelzést vártunk a mesterképzés hatékonyságáról és eredményességéről.

A gyakorlat tárgya és szakmai tartalma

A gyakorlat tárgyául időszerű szakmai problémát választottunk: „*A közrendet és az államhatár rendjét veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelése.*”

A témát a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. § (2) bekezdése alapozza meg, hiszen „*A rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: [...] 13. megteszi az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedéseket, továbbá elhárítja az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekményeket, [...]*”

A rendőrségnél a gyakorlat előkészítése időszakában éppen napirenden volt a törvény 6. § (4) bekezdése által meghatározott, a „*konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelésére vonatkozó tervek*” gyakorlati alkalmazásának pontosítása. Ennek jelentősége abban is kifejeződik, hogy „*Tömeges méretű migráció megjelenése esetén az általános jelentési kötelezettség teljesítését követően az intézkedési tervben foglaltakat kell végrehajtani*”³.

A gyakorlat céljaihoz jól kapcsolódott a törvény előírásai alapján készített tervek és működési eljárások további fejlesztésére való javaslatétel lehetősége. Alkalom kínálkozott az államhatár rendjét veszélyeztető konfliktus és tömeges méretű migráció kezelésében részt vevő szervezetek együttműködésének, tájékoztatási és kommunikációs tevékenységének fejlesztéséhez való hozzájárulás is.

A végrehajtáshoz a gyakorlat tárgya, célja és végrehajtásának feltételrendszere miatt előzetes egyetértését adta az országos rendőrfőkapitány és a Belügyminisztérium miniszteri kabinetfőnöke. Széles körű támogatást kaptunk a rendőrség központi, területi és helyi szerveitől, a Belügyminisztérium miniszteri kabinet védelmi koordinációs osztálytól, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivataltól, a Terrorelhárítási Központtól.

A gyakorlat helyzetbe állítása szerint a közrendet és az államhatár rendjét konfliktushelyzet és tömeges méretű migráció veszélyeztette. A rendőri szervezetek vezetői saját felelősségi körükben intézkedéseket tettek a közrend és az államhatár rendjének védelme érdekében, felkészültek a kidolgozott tervek alkalmazására. A hallgatók a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság állományából létrehozott megyei törzs tagjaiként, a helyzet kezelésében érin-

³ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról. 59. § (4) bek.

tett rendőrkapitányságok, határrendészeti kirendeltségek vezetőiként és az együttműködő szervek képviselőiként, illetve az azokhoz delegált összekötő tisztekként vettek részt a gyakorlatban. Az általuk képviselt szervezetek kompetenciája szerinti vezetési feladatokat hajtották végre és érvényesítették a vezetői munkának a kialakult helyzetnek megfelelő sajátosságait. Tervezték, szervezték, végrehajtották vagy irányították az együttműködést a Frontex Rabbit-erőkkel, a szerb hatósági szervekkel, azokkal a hazai rendvédelmi és közigazgatási szervekkel, amelyek rendeltetésük alapján részt vehettek az államhatáron kialakult, de az ország mélységi területeire is kiterjedő veszélyhelyzet elhárításában. Gyakorolták az uniós és a schengeni tagságunkból adódó nemzetközi és a hazai jogalkalmazás terén jelentkező feladatok végrehajtását.

A gyakorlat fő mozzanatai a következők voltak:

1. az alacsony intenzitású szórványos migráció kezelése;
2. a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság megerősítésének és rendkívüli szolgálatának előkészítése;
3. a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság rendkívüli szolgálatának megszervezése és végrehajtása;
4. menekültügyi válsághelyzet kihirdetésével kapcsolatos feladatok előkészítése. A tömeges méretű migráció kezelése, a műveletirányítás, a megyei törzs tevékenysége, a menekültügyi válsághelyzet kezelése;
5. a rendkívüli szolgálat végrehajtása, a megerősítő erők bevetése egy mélységben kialakult közbiztonsági és határrendészeti művelet végrehajtása során;
6. a megerősítő erők kivonása, az alapszolgálatra történő visszatérés.

Módszertan

A komplex vezetési gyakorlat a vezetői felkészítést és a képzés gyakorlatiaságát egyaránt szolgálta, mert az oktatás fő módszere a hallgatók gyakorlati munkája volt a megyei rendőri törzs különböző beosztásaiban, a valósághoz közelítő helyzetben.

Helyszínül a Belügyminisztériumban kialakított Nemzeti Helyzetértékelő Központ⁴ szolgált. Felkészültünk arra, hogy ha a központ igénybevétele valóságos esemény miatt nem lehetséges, a tartalékhelyszínek a nemzetvédelmi egyetem rendészettudományi karán kialakított, internetkapcsolattal bíró törzsvezetési munkahelyek lesznek.

⁴ Időközben Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központra változott a neve.

A gyakorlat levezetéséhez szükséges papíralapú és digitális térképekről a gyakorlat vezetősége gondoskodott. Digitális térképül – kísérleti jelleggel – a rendőrségnél rendszeresített Robotzsaru térképi alkalmazását választottuk. A gyakorlat előkészítése és levezetése folyamán a helyzetértékelő központ informatikusai is rendelkezésre álltak, az internet- és a Robotzsaru-összekötés folyamatos volt.

A levezetés során az egyes mozzanatok között időugrásokkal haladtunk előre. A mozzanatokon belüli dinamikai helyzetekben a csillagászati és a műveleti idő együtt haladt.

A közléseket a hallgatók telefonon kapták a „közlések táblázata szerint”, mindig a meghatározott beosztásban gyakorló hallgatónak címezve.

A döntőnkök a gyakorlatot a hallgatók döntései szerint felügyelték. A gyakorlatot információ hiányában is döntésre készítették. A beavatkozás módszere az volt, hogy kérdések feltevésével, kiegészítő információk közlésével a gyakorlókat újabb helyzetértékelésre készítették, ezzel elősegítették a helyes következtetések levonását, a célravezető döntések meghozatalát. Elfogadták az egyéni (a döntőnkői felkészítésen bemutatottól eltérő) hallgatói megoldásokat, de mindenkor elemezték a várható következményeket. Az eltérésekből adódó különbségek egyedi jelleget adtak a törzsekben folyó munkának, a gyakorlatvezetés pedig teret engedett neki.

A gyakorlat előkészítése

A komplex törzsvezetési gyakorlathoz tansegédletek készültek.

A gyakorlatot a hallgatók részére levezetett előkészítő foglalkozások előzték meg. Ennek során megismerték a konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelésében részt vevő nemzetközi és hazai szervezetek, szervek szerepét, feladatát, hatósági jogkörét, tevékenységét; a jogszabályi alapokat, a tervezőmunka célját, rendszerét és tartalmát; a komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlat helyét és szerepét a képzés rendszerében, levezetésének általános rendjét, módszertanát; a *rendészeti feladat* átadása a hallgatóknak, értelmezése és útmutatás a feldolgozáshoz; a parancsnoki és törzsmunka általános rendjét és tartalmát; a helyzetértékelő központ rendeltetését, feladatát, összetételét és tevékenységét; a rendvédelmi szervek bevetési központjainak és operatív törzseinek tevékenységét.

Megtörtént az integrált törzs megalakítása, vezetőik kijelölése; az integrált törzsek vezetői vették az előljáronak a tevékenység végrehajtására vonatkozó intézkedését. Begyakorolták a Robotzsaru program kezelését.

A hallgatók irányított, tanórán kívüli önképzés keretében feldolgozták a *rendészeti feladatot*, a kötelező és ajánlott irodalmakat, önálló kutatásokat végeztek. A *rendészeti feladatban* kapott információkat is felhasználva tovább bővíthették ismereteiket, előkészítették a tevékenység megszervezését (például munkatérkép, számvetések, tájékoztatások, levelezés, a csoportszervezés stb.).

A gyakorlat előkészítésében és végrehajtásában részt vett az együttműködő külső szervek kilenc munkatársa, a rendésztudományi kar négy, a hadtudományi és honvédtisztképző kar és a közigazgatás-tudományi kar egy-egy oktatója és két informatikusa, összesen tizenheten.

Értékelés

A gyakorlatot vezető oktatási rektorhelyettes az értékelésében kiemelte, hogy a gyakorlat elbírálása a döntnöki minősítések alapján „jó szintű” volt. A tapasztalatok a képzés fejlesztésében és a következő gyakorlat előkészítésében egyaránt hasznosulni fognak. A hallgatói törzs tevékenysége egyértelműen pozitív volt. A gyakorlók a munka során a döntnökök észrevételeit nemcsak elfogadták, de a következő megoldásban már alkalmazták is. Kiemelkedő volt a gyakorló szervezetek közötti kooperáció.

A hallgatók által készített értékelésből kiemelésre érdemes, hogy vezetői szemléletük, felkészültségük a gyakorlat során jelentősen fejlődött. A gyakorlat rámutatott arra, hogy milyen fontos az információk elemzése, értékelése, azokból helyes következtetések levonása, valamint pontos, lényegre törő és időbeni továbbítása. Milyen összetett a vezetői munka, amely rendkívüli fegyelmet, komplex ismereteket, szervezőkészséget, tudatosságot, aktivitást, döntési képességet igényel. A döntnökök segítőkészek és felkészültek voltak. Sokat tanultak tőlük. A szervezők igen komolyan vették a munkájukat, alaposak voltak az előkészületek, ennek következtében a hallgatók is megfelelően motiválva látták el a feladatukat.

A gyakorlat segítette abban, hogy rálátást kapjanak más rendvédelmi szervek munkájára, és pótolhatatlan része volt vezetői felkészítésüknek. Szerencsés volt a helyszín kiválasztása, az együttműködők bevonása, az előkészítés alapossága és a gyakorlati szakemberek meghívása. A gyakorlatot megelőző – tanóra-átcsoportosítással megoldott – vezetéselméleti és minősített időszak feladat végrehajtására vonatkozó külön felkészítés fontos volt, e nélkül nem tudták volna végrehajtani a gyakorlatot. A felkészítő foglalkozásokon megszerzett elméleti ismereteket a gyakorlatban sikeresen tudták alkalmazni. Hasonló

feladatot gyakorló jelleggel sem végzett egyikük sem. Az itt megszerzett tapasztalatokat a későbbiekben, valós helyzetben is hasznosítani tudják.

Kritikaként fogalmazták meg, hogy a gyakorlat egyes szervezeti elemei között esetenként akadozott az információáramlás. A Robotzsaru program térképi alkalmazása még nem kiforrott.

A döntnökök értékeléséből kiemelésre érdemes, hogy a levezetési tervben rögzített és a hallgatók által megvalósított feladatmegoldások minden esetben jogszerűek voltak. A hallgatói törzskultúra megfelelő szintű volt. A törzs munkaszervezése a gyakorlat folyamán jelentősen fejlődött. Az együttműködési készséget kimagaslóan jó színvonalúnak értékelték, és ez hozzájárult ahhoz, hogy az egyes hallgatóknál meglévő szakmai bizonytalanságok a gördülékeny együttműködéssel kiegyenlítődtek. A rendőri hatáskörbe tartozó, a tömeges méretű migrációval együttesen jelentkező konfliktushelyzetek, események bemutatása életszerű volt. A feladatokat nagy körültekintéssel és szakmai hozzáértéssel határozták meg, s a jövőben is követendő példaként szolgálhatnak. Fontosnak tartották hasonló közös rendezvények szervezését és végrehajtását, mert a hallgatók így jobban megismerhetik az együttműködő szervek feladatait és képességeit. A hallgatók gyakorlathoz való hozzáállása példaértékű volt, igyekeztek a képességeikhez mérten legjobb tudásuk szerint dolgozni, az adott szituációkat, feladatokat megoldani.

Kritikusan szóltak arról, hogy a gyakorlat kezdetén többször akadozott az információk elemzése, értékelése, áramoltatása, de később a gyakorlat közben lényegesen javult. Sajnos nincsenek elfogadott egyezményes jelek a rendőrségnél és a rendészeti szerveknél.

A gyakorlatot megtekintették a közszolgálati egyetem fenntartói testület tagjai, az egyetem mindhárom karának képviselői, valamint a végrehajtásban érintett országos hatáskörű szervek vezetői, illetve képviselőik. A tapasztalatok megbeszélése során kiemelték, hogy a témaválasztás életszerű és aktuális volt. Jelenleg több olyan válsághelyzet van, amelynek veszélyeztető hatása Magyarországra is kiterjedhet. Helyes, hogy a gyakorlat a közigazgatás széles spektrumát érintette. Kifejezték jövőbeni együttműködési készségüket a hasonló gyakorlatok támogatására, illetve az azokban való részvétellel.

Javaslatok

A gyakorlat tapasztalatainak feldolgozása alapján a gyakorlatvezetőség a következő javaslatokat fogalmazta meg:

- a) A rendészeti mestervezető szakon folyó képzés korszerűsítése során, az elméleti ismeretek mellett azok gyakorlati alkalmazására, az alkalmazóképes tudás fejlesztésére még nagyobb gondot fordítani.
- b) A közigazgatási és kiemelten a rendvédelmi szervek vezetési gyakorlatai nyújtotta lehetőségek céltudatos kihasználása. A szaktanszékek ezekre tapasztalatszerzés, illetve az oktatás fejlesztése céljából delegáljanak oktatókat. Vezetési központjaiknak, munkahelyeiknek gyakorlás céljából való igénybevétele.
- c) A következő gyakorlat előkészítése során célszerű
 - a kidolgozó munkába a döntnökök bevonása,
 - a Nemzeti Helyzetértékelő Központ hatékony alkalmazása érdekében célszerű az informatikai támogatás biztonságának növelése. Informatikus folyamatos jelenléte szükséges, az internetkapcsolat folyamatos kell hogy legyen,
 - a gyakorlólóhelyen ne legyen fizikai kapcsolat az alárendelt szervezetek között, hiszen a valóságban is legalább harminc–ötven kilométerre vannak egymástól,
 - az egyes szerepkörökben gyakorló hallgatók feladat- és hatásköreit pontosan kell meghatározni,
 - gondoskodni kell arról, hogy a hallgatók többet foglalkozzanak a gyakorlatra való céltudatos felkészüléssel,
 - a közszolgálati személetet erősítő mozzanatok beépítése;
- d) A Robotzsaru program térképi alkalmazásának fejlesztése, az egységes digitális és papíralapú térképjelek kidolgozása.

Következtetések

- Annak ellenére, hogy a gyakorlatnak egyetemi, rendészettudományi kari módszertani előzményei nem voltak, az oktatói és hallgatói állomány szempontjából egyaránt eredményes volt. A hallgatók megfelelően beleélték magukat a gyakorlás idején betöltött beosztásukba, a rendészeti szervezetek és közigazgatási szervezetek együttműködése eredményes volt, a gyakorló hallgatók rá tudtak hangolódni feladataikra, motivációjuk erős volt.
- A hallgatók képesek voltak az egyetemi tanulmányok során megszerzett ismereteiket a valóságot megközelítő helyzetekben alkalmazni. Gondolkodásukat kreativitás, gyakorlati tevékenységüket jogszerűség, együttműködési készség jellemezte. Jártasságot szereztek a komplex problémák integrált

törzsekben történő megoldásában, eredményesen gyakorolták a vezetési funkciókat és a törzsmunkát. Megismerhették az együttműködő szervek, személyek feladatait. Személyiségük harmonikusan fejlődött, erősödtek vezetői személyiségjegyeik és formálódott egységes közszolgálati szemléletük.

- A rendőrségnek az államhatár rendjét veszélyeztető konfliktushelyzet és tömeges méretű migráció kezelésére kidolgozott előzetes intézkedési tervei reálisak.

IRODALOM

Dsupin Ottó – Kónya József – Kovács Gábor – Varga János – Hollós Tamás: Kiegészítő rendészeti feladat komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlathoz. 26000/10/4/2/2012. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Dsupin Ottó – Kónya József – Kovács Gábor – Varga János – Hollós Tamás: Levezetési Terv a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar rendészeti vezető mesterképzési szak képzésében résztvevő 2. évfolyamos hallgatók komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlatára. 26000/10/4/2012.

Dsupin Ottó – Kónya József – Kovács Gábor – Varga János – Hollós Tamás: A közrendet és az államhatár rendjét veszélyeztető konfliktushelyzet és tömeges méretű migráció kezelése. Rendészeti feladat komplex törzsvezetési gyakorlathoz. 26000/10/4/1/2012. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Varga János: A Rendőrtisztviselői Főiskola hallgatóinak a komplex biztonság megteremtésével összefüggő vezetői felkészítése. *Magyar Rendészet*, 2008/1–2.

1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

A kormány 1035/2012. (II. 21.) kormányhatározata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról